

A SZINÓDUS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATA

A helyi egyházak szakasza (egyházmegyék és eparchiák)

– 2027 első féléve –

EMLÉKEZNI

Útmutató a helyi egyház
értékelő közgyűlésének előkészítéséhez

Jegyzetek a püspökök és a szinódusi munkacsoportok számára

2026. július 27.

Tartalom

Bevezetés	3
1. Az összefoglaló beszámoló elkészítése	5
a) Az emlékek összegyűjtése.....	6
b) Az átalakulás jeleinek és folyamatainak felismerése.....	7
c) Az összefoglaló beszámoló megfogalmazása.....	8
2. Az értékelő közgyűlés előkészítése és lebonyolítása	9
a) A közgyűlés előkészítése	9
b) A közgyűlés lebonyolítása	10
c) A közgyűlés gyümölcsei	11
3. Segédanyagok	12
A. A folyamat ütemterve	12
B. Az „Emlékezni” szakasz	12
C. Az egyházmegyei vagy eparchiai szinódusi munkacsoport.....	14
D. Az összefoglaló beszámoló elkészítése	15
E. Az értékelő közgyűlés.....	16
F. Az országos vagy regionális szinódusi munkacsoportok szerepe.....	17
G. A Szinódus Főtitkárságának támogatása	17

Bevezetés

„Az apostolok visszatértek,
s mindenről beszámoltak neki.”
(Lk 9,10)

A jelen **Jegyzetek** dokumentum célja, hogy segítséget nyújtson a helyi egyházaknak a **2027 első félévére** tervezett **értékelő közgyűlés** előkészítésében és lebonyolításában. Ez a közgyűlés zárja le a szinódus megvalósítási folyamatának a helyi egyházak (egyházmegyék és eparchiák) szintjén zajló, „**Emlékezés**” (*fare memoria*) nevű szakaszát.

A Szentírásban az **emlékezés** nem egyszerűen a múltra való visszatekintést jelent, hanem Isten hűségének felismerését a történelemben, hogy megtanuljunk ennek fényében gyakorolni a megkülönböztetést a jelenben és megnyílunk arra a jövőre, amelyet ő készít számunkra. Izrael népe az Úr nagy tetteinek felidézésével tanulja újraértelmezni a maga útját; Jézus arra hívja tanítványait, hogy ismerjék fel mindazt, amit Isten a küldetésük teljesítése által végbevitt; az első keresztény közösségek pedig megélt tapasztalataikat elbeszélve közösen különböztetik meg a Szentlélek működésének jeleit. Ebbe a lelki dinamikába illeszkedik az értékelő közgyűlés is: alkalom arra, hogy a helyi egyház összegyűljön, számot adjon mindarról, amit az Úr a megtett út során beérni engedett, hálát adjon érte és megújult bizalommal figyelje Isten vezetését a következő lépések felé.

A szinódus megvalósítási folyamatának alapvető hivatkozási pontja továbbra is a **Záródokumentum (ZD)** teljes szövege. Az **Irányelvek a szinódus végrehajtási szakaszához (2025–2028)**, amely 2025. június 29-én jelent meg, bemutatja a szinódus megvalósítási folyamatának keretét, jelentőségét és módszerét. A **2027–2028-as közgyűlések felé – Állomások, szempontok, eszközök a 2027–2028-as szinódus előkészítéséhez** című dokumentum (2026. május 20.) pedig konkrétabb útmutatást ad a megtett út tudatosításának és értékelésének folyamatához. Jelen *Jegyzetek* ezekre a dokumentumokra épül és az azokban leírtakat feltételezi.

A szinódus megvalósítási folyamatához kapcsolódó valamennyi fontos dokumentum elérhető a www.synod.va honlapon, alkalmazásuk megkönnyítése érdekében azonban e *Jegyzetek* harmadik része összegyűjti a legfontosabb hivatkozási dokumentumok vonatkozó részleteit, különösen azokat, amelyek gyakorlati útmutatást nyújtanak. A szöveg megfelelő pontjain belső hivatkozások irányítják az olvasót az ott összegyűjtött anyagokhoz.

Az értékelő közgyűlés előkészítése különleges elkötelezettséget kíván. Az, hogy mennyire lesz gyümölcsöző, mindenekelőtt attól függ, hogy **a közösségek mennyire nyitottak a Szentlélek vezetésére**; de emellett fontos szerepe van a gondos szervezésnek és az alkalmazott eszközök megválasztásának is. A munka lényege mindannak az összegyűjtése és tudatosítása, amit a közösségek a szinódus megvalósítási folyamata során megéltek. A különböző tapasztalatokról párbeszédet kell kezdeni, hogy együtt fel lehessen ismerni, az Úr mi mindent engedett érni, illetve milyen további lépésekre hívja Egyházát.

E szemlélet alapján jelen *Jegyzetek* **azok munkáját kívánja támogatni, akik e folyamat irányítására és előmozdítására kaptak megbízást**. Ezért elsősorban a püspökökhöz – akik a folyamatért felelősek –, valamint a szinódusi munkacsoportokhoz szól. Azokon a helyeken, ahol ilyen munkacsoport még nem alakult meg, sürgető feladat annak mielőbbi létrehozása, hogy biztosítani lehessen az **értékelő közgyűlés** megfelelő előkészítését.¹ Jelen *Jegyzetek* nem egy kötelezően alkalmazandó modellt kíván bemutatni, hanem egy lehetséges munkamódszert

¹ Vö. jelen dokumentum harmadik részének C. pontjával: *Az egyházmegyei vagy eparchiai szinódusi munkacsoport*.

javasol. **Kérdéseket, szempontokat és gyakorlati útmutatásokat tartalmaz, amelyek segíthetik a helyi egyházakat e szakasz előkészítésében és lebonyolításában.**

Miként a Szinódus Főtitkársága által kiadott valamennyi segédanyagot, úgy ezen *Jegyzeteket* is **a helyi körülményekhez kell igazítani** a megkülönböztetés folyamata során, amelyet minden helyi egyház saját történelme, sajátosságai, társadalmi és kulturális környezete, mérete, szervezeti felépítése, lehetőségei és egyedi ritmusa szerint végez el.²

Az értékelő közgyűlés kivételes lehetőséget kínál arra, hogy minden helyi egyház egyre inkább képessé váljon a megtett utat mélyen egyházi és szinodális módon értékelni (vö. ZD 95–102.). **Az értékelés mindenekelőtt a hála és az igazság megtapasztalása:** a megtett utat lélekben újból végigjárva a beérett gyümölcsök összegyűjtését, a felmerült nehézségek megnevezését, valamint – **készséges nyitottsággal a Szentlélek működésére** – azoknak a további lépéseknek a felismerését, amelyekre az Úr a közösséget hívja. **Az értékelés így hozzájárulhat ahhoz, hogy az Egyház egyre inkább az evangélium szerinti átalakulásra kész közösséggé formálódjon.** Ha ez a szemlélet fokozatosan beépül helyi egyházaink mindennapi életébe, akkor a közgyűlés máris meghozta egyik legértékesebb gyümölcsét.³

Minden helyi egyháznak más és más története lesz, amelyről tanúságot tehet. Egyes közösségek már jelentős változásokat tapasztaltak az emberi kapcsolatokban, a döntéshozatali folyamatokban, a közös felelősségvállalásban vagy a küldetés megélésében. Mások új működésmódokat fedeztek fel, amelyek ugyan még törékenyek, de ígéretesek. Megint mások azt ismerik majd fel, hogy a megtett út első gyümölcsként megtanulták másként meghallgatni egymást és gyakorolni a Lélekben folytatott párbeszédet. Egyes helyi egyházak számára ez a közgyűlés egy hosszabb szinodális megújulási folyamat első lépése lehet. **Minden helyi egyház arra kap meghívást, hogy őszintén tekintsen vissza arra, miként fogadta be a Szentlélek átalakító indításait, értékelje a meghozott döntések gyümölcseit és megújult tudatossággal folytassa a megkezdett utat.**

Amint a Szentatyá, XIV. Leó pápa emlékeztetett rá: „A szinodalitás nem egyszerűen találkozó sorozata és nem is egy munkamódszer, hanem egy lelki stílus. A találkozásból születik, a meghallgatásban növekszik és a megkülönböztetésben érik be. Az igazi kérdés nem az, hogy hány beszélgetést tudunk megszervezni, hanem az, hogy találkozásainkat milyen mértékben hatja át az evangélium. Amikor alázattal és szabadsággal hallgatjuk meg egymást, teret engedve a Szentléleknek, beszélgetéseink nem pusztán eszmeccserék lesznek, hanem az evangélium szerinti átalakulás helyévé válnak, ahol együtt növekszünk az Úr iránti hűségben” (*Beszéd a rendkívüli konzisztórium munkájának lezárásakor*, 2026. június 27.). E gondolat jegyében az értékelő közgyűlés előkészítése és megtartása arra hív minden helyi egyházat, hogy a megtett út történetét a közösségi átalakulás tapasztalataként olvassa újra és feltegye magának a kérdést: **miként formálja lépésről lépésre a közösség életstílusát a meghallgatás, a megkülönböztetés, a közös felelősségvállalás és a küldetés.**

A közgyűlés előkészítése és lebonyolítása nem azonos a szinódus helyi egyházakban történő megvalósításával, csupán egy olyan folyamat értékelő állomása, amely fokozatosan alakítja a helyi egyházak arculatát, kapcsolatrendszerét és életstílusát a szinodális döntések, folyamatok, működési módok és struktúrák révén.⁴

Jelen *Jegyzetek* főszerzője két, egymással szorosan összefüggő részből áll. Az *első* a szinodusi munkacsoportnak nyújt segítséget az **összefoglaló beszámoló** elkészítésében. A *második* útmutatást ad az **értékelő közgyűlés előkészítéséhez és megtartásához**, amelynek során a

² Az országos vagy regionális szinodusi munkacsoportok is kísérhetik és segíthetik ezt az inkulturációs folyamatot; vö. F. pont: *Az országos vagy regionális szinodusi munkacsoportok szerepe*.

³ Vö. E.1. pont: *Az értékelő közgyűlések jelentése és az „értékelés” fogalma*.

⁴ Vö. A. pont: *A folyamat ütemterve*; B. pont: *Az „Emlékezni” szakasz*.

helyi egyház feladata az, hogy az összefoglaló beszámolót együtt befogadja és elmélyítse, valamint a részükről *az egyházakhoz írt levelet* megfogalmazza. Végül – amint azt már jeleztük – egy harmadik rész összegyűjti a legfontosabb háttéranyagokat, hogy azok könnyen hozzáférhetők legyenek.

1. Az összefoglaló beszámoló elkészítése

„A 2021–2024-es szinódust követően megtett út fényében, valamint annak gyümölcseit a többi helyi egyháznak és a Szentatyának ajándéku felkínálva: a missziós és szinodális Egyház milyen konkrét arcvonásai és a szinodalitás milyen új útjai bontakoznak ki közösségünkben?”

Ez a kérdés vezeti a helyi egyházat, amikor **viSSzaemlékez**ik a megtett útra és összegyűjti annak gyümölcseit. Ez egy felhívás arra, hogy hálával és őszinteséggel tekintsünk közösségünk közelmúltbeli tapasztalataira, felismerve, miként kíserte útját az Úr és milyen új lépésekre hívja.

E szakasz alanya a helyi egyház, annak minden tagjával együtt. Isten egész népe meghívást kap arra, hogy a karizmák, hivatások és szolgálatok sokfélesége szerint hozzájáruljon ehhez a folyamathoz. Az **összefoglaló beszámoló** Isten népének meghallgatásából és a közösen végzett megkülönböztetésből születik. Ezért fontos olyan alkalmak megteremtése és fórumok biztosítása, amelyek elősegítik a kölcsönös meghallgatást, a részvételt és a közös megkülönböztetést. E folyamat során a püspök, a részvételi testületek és a szinodusi munkacsoport egymástól eltérő, ugyanakkor egymást kiegészítő felelősséget viselnek.

- **A püspök** mint a helyi egyház egységének alapja, meghívja Isten népét e szakasz megélésére és öröklik annak egyházi jelentősége fölött. Összehívja a részvételi testületeket, különösen is az egyházmegyei vagy eparchiai papi szenátust és pasztorális tanácsot. **Megbízta a szinodusi munkacsoportot, folyamatosan figyelemmel kíséri és támogatja annak munkáját, nyomon követi alakulását, valamint párbeszédet folytat vele az előkészítés különböző szakaszaiban.** Saját szolgálatának gyakorlásával biztosítja a folyamat egyházi jellegét, emlékeztet az evangéliumi megkülönböztetés szempontjaira, és az összefoglaló beszámolót, valamint *az egyházakhoz írt levelet* mint a helyi egyház által megtett út hiteles kifejeződését ismeri el. Ily módon a folyamat gyümölcsei az egész közösség közös örökségévé válhatnak, ami irányt mutathat a további úton.
- **A részvételi testületek** – különösen az egyházmegyei vagy eparchiai papi szenátus és pasztorális tanács – a közös felelősségvállalás és az egyházi megkülönböztetés rendes fórumai. Segítik a püspököt a folyamat előkészítésében, a megtett út újraértelmezésében és a beérett gyümölcsök azonosításában. Amennyiben lehetséges, munkájukba bevonják a plébániai pasztorális tanácsok képviselőit is.
- **A szinodusi munkacsoport animáló és koordináló feladatot lát el a helyi egyház szolgálatában.** Megszólítja az egyes személyeket, plébániákat, a megszentelt élet közösségeit, a mozgalmakat, társulásokat és intézményeket; összegyűjti a szükséges anyagokat, előmozdítja a párbeszédet és megteremti annak feltételeit, hogy az értékelő közgyűlés gyümölcsöző legyen. A püspök által kísért feladata, hogy segítse a helyi egyházat annak felismerésében, mi az, amit a Szentlélek folyamatosan érlel benne. Ezért szolgálatát az egyházi megkülönböztetés tapasztalataként kell felfognia, egyszerre gyakorolva az imádságot, Isten Igéjének meghallgatását és a Lélekben folytatott párbeszédet.⁵

⁵ Vö. C.3. pont: *A szinodusi munkacsoportok és a részvételi testületek.*

A szinódusi munkacsoport támogatásával a helyi egyház arra kap meghívást, hogy végigvigyen egy folyamatot, amely három egymással szorosan összefüggő elemből áll.⁶ Ezek kölcsönösen megvilágítják és feltételezik egymást, és fokozatosan elvezetnek az összefoglaló beszámoló megszületéséhez.

a) Az emlékek összegyűjtése

Az összefoglaló beszámoló elkészítése a közösség életének megismerésével kezdődik: a személyek és közösségek tanúságtételére, valamint az emlékezetet őrző dokumentumokra támaszkodik. E források gondos összegyűjtése segíti a helyi egyházat abban, hogy felidézze a megtett utat és ne veszítse szem elől azokat a felismeréseket, amelyeket a Szentlélekre figyelmesen hallgatva kapott. A szinódusi munkacsoport első feladata ezért mindannak összegyűjtése, ami tanúja lehet a közösség elmúlt évek során bejárt útjának. Ezek részben már rendelkezésre álló anyagok – **dokumentumok, beszámolók, hozzászólások vagy a folyamat során készült egyéb szövegek** –, más esetekben azonban szükséges lesz megszólítani a **személyek és közösségek emlékezetét** is. Ennek során különös figyelmet kell fordítani a plébánosok bevonására, valamint a helyi egyház különböző közösségeinek és csoportjainak részvételére.

Nem arról van szó, hogy megismételjük a **2021-ben** lebonyolított konzultációt, hanem arról, hogy összegyűjtsük az **azóta megtett út emlékeit** és felismerjük mindazt, amiből ma is élet fakad az együtt az Úr színe elé álló Egyházban.

Fontos lesz **összegyűjteni az egyházi élet különböző területeiről származó tapasztalatokat**, hogy felismerhetővé váljon, miként növekszik egyre inkább a szinodális stílusban a közösség. Ilyen területnek számít a rendes lelkipásztori tevékenység, a plébániák élete, a megszentelt életet élő személyek, a társulások és mozgalmak szolgálata, a részvételi testületek működése, a fiatalokkal és a családokkal végzett munka, a keresztyén beavatás folyamata, a liturgia, a bevezető és a folyamatos képzés – beleértve a szinodalitással foglalkozó képzéseket is –, a missziós kezdeményezések, a karitatív szolgálat és az igazságosság előmozdítása, a nevelés és a kultúra, valamint az elköteleződés az ökumenikus és vallásközi párbeszédre. Mindezek közül különös figyelmet kell fordítani azokra a területekre, amelyekbe **a helyi egyház az elmúlt évek során a legtöbb energiát fektette**. Jelen *Jegyzetek* harmadik része – „A 2027–2028-as közgyűlések felé” című dokumentum nyomán – olyan témákat és szempontokat idéz fel, amelyek segítséget nyújthatnak ehhez a munkához.⁷

Ennek a feladatnak irányt mutathatnak és támogatást nyújthatnak többek között a következő kérdések:

- **Mi lepett meg bennünket** az Úr működésében ezekben az években?
- **A Szentírás mely szavai** világították meg közösségünk útját ezekben az években?
- Mi ad okot **hálára**?

Érdemes figyelmet szentelni azoknak a jelenségeknek is, amelyek könnyen észrevétlenek maradhatnak. Különösen fontos számba venni a felmerült **nehézségeket**, a megújulással szembeni ellenállást, azokat az akadályokat, amelyek hátráltatták a közös utat, a sikertelen próbálkozásokat és a nyitva maradt kérdéseket; ugyanakkor azokat a **felismeréseket** és folyamatokat is, amelyek még éppen csak kezdenek formát ölteni, valamint a még alig látható átalakulásokat. A megtett útra való emlékezés nem csupán annak felismerését jelenti, ami már teljesen beérett, hanem annak is, ami éppen csak bontakozik vagy kezd alakot ölteni. Ugyancsak

⁶ A Szinódus Főtitkársága lehetőségeihez mérten kész a helyi egyházak kísérésére; vö. G. pont: *A Szinódus Főtitkárságának támogatása*.

⁷ Vö. D. pont: *Szempontok az összefoglaló beszámoló elkészítéséhez*

fontos meghallgatni a **fiatalok** (köztük a papnövendékek és a képzésben részt vevő megszentelt életet élő személyek) tapasztalatait, valamint azokat is, akik a **közösség mindennapi életének periferiáján élnek**.

Ebben a szakaszban még nem szükséges rangsorolni, fontossági sorrendet megállapítani. A feladat az, hogy gondosan megőrizzünk mindent, ami a közösség életéből felszínre került. Ennek a következő közös újraolvasása segít majd felismerni, mi tekinthető a fejlődés valódi jelének és mi érdemes arra, hogy bekerüljön az összefoglaló beszámolóba. A különböző helyeken és különböző időpontokban szerzett tapasztalatok **fokozatosan egyetlen, közös egyházi tapasztalattá fognak majd összeállni**.

b) Az átalakulás jeleinek és folyamatainak felismerése

Miután befejeződött az anyagok és tanúságtételek összegyűjtése, a munkacsoport tevékenysége a legfontosabb és egyben legkényesebb szakaszához érkezik. Az most a feladata, hogy **elidőzzön** az összegyűjtött anyaggal, párbeszédet kezdeményezzen a különböző vélemények között, figyeljen azok visszhangjára és engedje kibontakozni azok mélyebb jelentését. Ezt nevezzük e dokumentumban „**újraolvasásnak**”: **a közösen átélt tapasztalat imádságos, a hit és Isten Igéjének fényében történő közös meghallgatásának, hogy felismerjük, mit érlel az Úr a közösség életében**. Amennyire lehetséges, ezt a folyamatot a Lélekben folytatott párbeszéd módszerének alkalmazásával kell végezni.

Az egész újraolvasásnak az az alapvető, az egész folyamatot végigkísérő kérdés a vezérfonala, amely a fejezet elején is szerepel. Bár minden helyi egyház szabadon választhatja meg a saját körülményeihez és lehetőségeihez leginkább illő módszert, az újraolvasáshoz három egymást követő lépést javasolunk.

A „jelek” felismerése. Az összegyűjtött tapasztalatoknak nem mindegyike bír azonos jelentőséggel. Egyes élmények, tanúságtételek, változások, leküzdött nehézségek vagy elindult folyamatok fokozatosan „jelekként” tűnnek fel, amikor közösen, imádságban, a hit fényénél befogadjuk és újraolvassuk. Ezek a jelek segítenek felismerni, miként vezeti az Úr a közösség növekedését.

Ennek során a következő kérdések segíthetnek:

- Mely tapasztalatok, tanúságtételek, változások, nehézségek vagy folyamatok hordoznak valamilyen különösen jelentős gondolatot helyi egyházunk megtett útjáról?
- Melyekben ismerhetjük fel az Úr és a Szentlélek működését?

A jelek meghallása. A jelek meghallása időt igényel. Ezért – amennyiben lehetséges – érdemes többször is visszatérni mindahhoz, ami az előző lépésben felszínre került. Az idő segít a kezdetben háttérben maradó szempontokat is észrevenni és fokozatosan felismerni mélyebb jelentésüket. Így válik egyre teljesebbé a megtett út megértése. A jelek együttes befogadását a következő kérdések segíthetik:

- Milyen érzéseket, gondolatokat ébresztenek bennünk ezek a jelek, amikor elidőzünk mellettük?
- Mire hív bennünket általuk az Úr?
- Milyen felismerés bontakozik ki bennünk a megtett útról?

Az átalakulás folyamatainak felismerése. A jelek közös újraolvasása lehetővé teszi, hogy felismerjük az átalakulásnak azokat a folyamatait, amelyek áthatják a közösség életét. Ezek megmutatkoznak a személyes növekedésben, a kapcsolatok, az egyházi folyamatok és struktúrák megújulásában és feltárják az evangélium szerinti átalakulás és a formálódás útjait,

amelyeken az Úr továbbra is a megújulás felé vezeti Egyházát. A *Záródokumentumban* említett *átalakulás három útja* (vö. ZD 11.) értékes szempontokat kínál e folyamatok értelmezéséhez.

- **A kapcsolatok evangélium szerinti átalakítása** arra hív, hogy megvizsgáljuk, miként változnak az egymás meghallgatásának, az együttműködésnek, a karizmák és szolgálatok megbecsülésének, valamint a testvériség és a közös felelősségvállalás megélésének módjai.
- **A folyamatok evangélium szerinti átalakítása** arra ösztönöz, hogy figyeljük meg, miként alakulnak a közösségben a megkülönböztetésnek, a döntéshozatalnak és a felelősség gyakorlásának módjai; hogyan erősödik az átláthatóság, az elszámoltathatóság és az értékelés kultúrája, valamint miként fejlődik a képzés és a közösség életének szervezése.
- **A kötélekek evangélium szerinti átalakítása** segít felismerni, hogyan válnak szélesebbé a horizontjaink: a többi helyi egyházzal, más keresztény egyházakkal és közösségekkel, más vallások követőivel, a társadalmi intézményekkel és a helyi közösségekkel való kapcsolatokban, valamint a közjó iránti felelősség egyre tudatosabb vállalásában.

Az evangélium szerinti átalakulás három útja nem egymástól elkülönülő utakat jelöl, inkább annak segítésére szolgál, hogy ugyanazon átalakulási folyamatokat más-más nézőpontokból olvassuk újra, hogy meglássuk azok gazdagságát és belső összefüggéseit. **Így válik lehetségessé, hogy együtt felismerjük az Egyház fokozatosan feltáruló új arcát, valamint azokat az utakat, amelyeken az Úr továbbra is vezeti közösségének növekedését.**

c) Az összefoglaló beszámoló megfogalmazása

Az összefoglaló beszámoló a megfogalmazás szakaszában nyeri el végső formáját. Maga az írás is szerves része az újraolvasás folyamatának. A megfelelő szavak megtalálásához az kell, hogy felismerjük a lényeges elemeket, a különböző tapasztalatok és folyamatok kapcsolódásait, valamint olyan nyelvezetet válasszunk, amely képes hitelesen és pontosan bemutatni a helyi egyház megtett útját.

A beszámoló tömör és viszonylag rövid legyen, **kb. 6–8 oldal (3000–4000 szó)**. Bár minden helyi egyház szabadon alakíthatja annak felépítését, a beszámolónak általában a következő fő részeket javasolt tartalmaznia:

- **rövid bevezetés**, amely ismerteti a beszámoló elkészítésének folyamatát, az alkalmazott módszert, valamint megnevezi az előkészítésben részt vevő személyeket, csoportokat és testületeket;
- **a beszámoló központi része**, amely összefoglalja a fent ismertetett újraolvasás folyamatának gyümölcseit;
- **rövid záró rész**, amely bemutatja a kibontakozó missziós-szinodális Egyház arculatát, valamint azokat a főbb kihívásokat és nyitott kérdéseket, amelyekkel a helyi egyháznak továbbra is foglalkoznia kell.

Amennyiben a helyi egyház konkrét példákkal kívánja szemléltetni a bejárt utat, lehetősége van arra, hogy az összefoglaló beszámolóhoz néhány **tapasztalatot** vagy **jógyakorlatot bemutató mellékletet** is csatoljon.⁸

⁸ Mellékletként nemcsak szövegek csatolhatók, hanem pl. a szinodusi munkacsoport által választott olyan szimbolikus kép is, amely kifejezi a beszámoló tartalmát, továbbá pl. megjelölhetők olyan szentírási szakaszok is, amelyek különösen nagy segítséget jelentettek a megtett út során. Mindezek segíthetik a beszámolóról való elmélkedést és az imádságot az értékelő közgyűlésre való felkészülés során.

Az összefoglaló beszámoló végleges jóváhagyása a püspök feladata. Amennyiben módosításokat vagy kiegészítéseket tart szükségesnek, a szöveget észrevételeinek indokolásával visszaküldi a szinódusi munkacsoportnak. Ezt a munkát az **értékelő közgyűlés** előtt be kell fejezni és az összefoglaló beszámolót megfelelő időben a résztvevők rendelkezésére kell bocsátani.

2. Az értékelő közgyűlés előkészítése és lebonyolítása

Az összefoglaló beszámoló elkészülésével a folyamat új szakaszba lép. **A püspök meghívására a helyi egyház értékelő közgyűlésre gyűlik össze, hogy befogadja, egymással megossza és értelmezze az újraolvasás összefoglaló beszámolójában leírt eredményeit, valamint kijelölje a következő lépéseket,** megújítva elköteleződését amellett, hogy egyre inkább missziósszinodális Egyházzá váljon.

Fontos, hogy a közgyűlésre elegendő idő álljon rendelkezésre, ami lehetővé teszi a különböző programelemek nyugodt ritmusú és harmonikus váltakozását. A legtöbb esetben célszerű legalább **egy teljes napot (vagy két félnapot), lehetőség szerint pedig két napot** (akár nem egymást követő napokat) szánni rá.

Az értékelő közgyűlés mélyen spirituális esemény. **A liturgikus és személyes imádság, a csend, a kiscsoportos munka, a plenáris ülések, a szünetek megszervezése, valamint a helyszín gondos kialakítása egyaránt hozzájárul** ahhoz, hogy a résztvevők tudják meghallgatni egymást, megnyíljanak a Szentlélek vezetésére és így felismerjék, merre vezet a közösség jövőbeli útja.

Ennek a jelentősége messze túlmutat azokon a dokumentumokon, amelyek a közgyűlés eredményeként megszületnek. Az értékelő közgyűlés maga is a szinodalitás megélésének tapasztalata: miközben a helyi egyház felidézi a megtett utat, tovább tanulja a meghallgatás, a közös felelősségvállalás és a megkülönböztetés stílusát, amelyet mindennapi életében is őriznie és továbbfejlesztenie kell.

a) A közgyűlés előkészítése

Mint az egyházi élet minden jelentős eseménye, úgy az értékelő közgyűlés is gondos előkészítést igényel.

A közgyűlés összetételére, a részvétel szempontjaira, a munkamódszerre és a szervezési kérdésekre vonatkozó útmutatást „A 2027–2028-as közgyűlések felé – Állomások, szempontok, eszközök a 2027–2028-as szinódusra készülve” című dokumentum tartalmazza. Jelen Jegyzetek harmadik része ennek több fontos részletét is közli.⁹ Itt csupán néhány olyan szempontra hívjuk fel a figyelmet, amely nagymértékben segítheti, hogy a közgyűlés valóban gyümölcsöző tapasztalatává váljon.

- **Az összefoglaló beszámolót** megfelelő időben **el kell juttatni a résztvevőkhöz,** hogy legyen lehetőségük alaposan, személyes imádság és elmélkedés kíséretében előzetesen elolvasni.
- Gondot kell fordítani **a közgyűlés lelki előkészítésére:** Isten Igéjének meghallgatására, csendes idők beiktatására, a beszélgetések minőségére, valamint mindarra, ami elősegíti a bizalom, a belső szabadság és a kölcsönös meghallgatás légkörének kialakulását.

⁹ Vö. E. pont: *Az értékelő közgyűlés.*

- Gondosan **fel kell készíteni azokat, akik a kiscsoportos munkát vezetik**. Az egész közgyűlés számára nagy segítséget jelent a módszerben való jártasságuk, illetve képességük az imádságos meghallgatás légkörének megőrzésére.
- Gondosan **kell kiválasztani a helyszínt, megtervezni az időbeosztást és a terem elrendezését**, hogy ezek az elemek is segítsék a kölcsönös meghallgatást, az aktív részvételt és a személyes kapcsolatok elmélyülését.
- Kiegyensúlyozottan kell váltakoznia és egymással szerves egységben állnia **a személyes imádság és a liturgikus ünneplés, a kiscsoportos munka és a plenáris ülések idejének**. Így Isten Igéjének meghallgatása és az Eucharisztia ereje, a kiscsoportos párbeszéd mélysége és a plenáris ülésen kibontakozó közös felismerés kölcsönösen gazdagíthatják egymást.
- Olyan **munkarendet** kell kialakítani, amely elegendő időt biztosít mind az **összefoglaló beszámoló közös feldolgozására**, mind pedig **az egyházakhoz írt levél** elkészítésére, elkerülve, hogy ez utóbbi feladat elvégzése a közgyűlés végére szorulva túlságosan kapkodóvá váljon.
- Már a kezdetektől meg kell tervezni, miként történik majd **a visszacsatolás a közgyűlés eredményeiről a közösség felé**, illetve megvizsgálni, hogy mely kommunikációs eszközök a legalkalmasabbak a helyi egyházban az összefoglaló beszámoló és az **egyházakhoz írt levél** megosztására, hogy a megkezdett út az egész közösség egyre szélesebb körű bevonásával folytatódhasson.

b) A közgyűlés lebonyolítása

Az értékelő közgyűlés munkáját is a szinódus megvalósításának értékelési folyamatát végigkísérő, már az összefoglaló beszámoló elkészítését is irányító alapkérdés vezérli:

***A missziós-szinodális Egyház milyen konkrét arcvonásai,
valamint a szinodalitás milyen új útjai bontakoztak és bontakoznak ki
helyi egyházunkban?***

Közösségünk egyháziasságának tudata („noi ecclesiale”), a párbeszédben érlelődik: a közösen megélt emlékezet tudatosításában, valamint az amelletti elköteleződésben, hogy együtt járjuk végig a közösen végzett egyházi megkülönböztetés során előttünk feltárt utat.

Az összefoglaló beszámoló újraolvasása közösen

A közgyűlés első feladata felidézni a megtett utat, amelynek első összegző értelmezését az összefoglaló beszámoló tervezete nyújtja. A közgyűlés meghívást kap arra, hogy figyelmesen meghallgassa ezt a beszámolót, engedje, hogy annak tartalma megérintse, majd valamennyi résztvevő közreműködésével elmélyítse és saját közös értelmezéseként fogadja el a megtett útról.

A munka módszere a **Lélekben folytatott párbeszéd**. Ez segít abban, hogy a személyes tapasztalatoktól eljussunk annak felismeréséhez, ami közös volt az utunkon; lehetővé teszi, hogy közösen felszínre hozzuk és továbbgondoljuk mindazt, ami a leginkább kifejezi a közösség által megtett út eredményét és mindazt, amit ezen az úton tanultunk. Célszerű, hogy minden munkacsoportban legyen olyan felkészített személy, aki segíti a párbeszédet és gondoskodik a módszer pontos alkalmazásáról.

E közös munka során nyeri el az összefoglaló beszámoló fokozatosan a végleges formáját. Az értékelő közgyűlés alatt megfogalmazott kiegészítések és kiemelések révén a beszámoló nem csupán a szinodusi munkacsoport munkájának eredménye lesz, hanem a helyi egyház

közösen elfogadott és magáénak vallott összegzése. A munka tényleges alakulásának megfelelően a püspök útmutatást ad a szinódusi munkacsoportnak, hogy miként építse be a közgyűlés eredményeit az összefoglaló beszámoló végleges szövegébe, mielőtt megküldené azt az országos (vagy regionális) szinódusi munkacsoportnak.

Levél a többi helyi egyházhoz

Az összefoglaló beszámoló mellett az értékelő közgyűlés elkészít egy kb. kétoldalas (kb. 1000 szavas) **levelet** is, amelyet **a többi helyi egyháznak** címez.¹⁰ Ezzel az ősegyház „közösségi leveleinek” (*litterae communionis*) hagyományához kapcsolódik, amelynek révén az egyes helyi egyházak tanúságot tettek hitükről és ezáltal láthatóvá tették a közöttük fennálló közösséget. Az *egyházakhoz írt levél* megfogalmazása az értékelő közgyűlés egyik fontos feladata, amire ugyancsak biztosítani kell a megfelelő időt.

A levél megfogalmazását segítheti, ha gondolatban egy konkrét másik helyi egyháznak (az olasz eredetiben: „*Chiesa sorella*”) kerül megcímzésre, például olyannak, amellyel valamilyen kapcsolat áll fenn, vagy amely valamilyen okból különösen közel áll. Így könnyebb egyszerű, közvetlen és személyes hangvételű levelet írni, elkerülve, hogy az inkább egy hivatalos jelentéshez hasonlítson. Bár a levél egy konkrét címzettre gondolva készülhet, végső soron valamennyi helyi egyháznak szól, és azokkal kerül megosztásra, mindenekelőtt az adott püspöki konferenciához tartozó helyi egyházakkal.

A levél felépítése szabadon és kreatívan alakítható, ugyanakkor célszerű, hogy tartalmazza a következő lényeges elemeket:

- a helyi egyháznak és társadalmi-kulturális környezetének **rövid bemutatása**;
- **megosztás** arról, **hogyan tanult a közösség a megtett út során**, vagyis a misszió-szinodális Egyház mely vonásai formálódtak különösen is benne;
- azoknak a **főbb irányoknak a bemutatása**, amelyek mentén a helyi egyház a jövőben tovább kíván haladni, illetve azoknak a felismert eredményeknek az ismertetése, amelyeket tovább szeretne bontakoztatni;
- a **remény üzenete** és bátorító jókívánság a többi helyi egyháznak.

A levél megírásához is a Lélekben folytatott párbeszéd lehet a megfelelő munkamódszer. Ez lehetővé teszi, hogy a levélbe kerülő legfontosabb gondolatokat közös megkülönböztetéssel válasszák ki, a kiscsoportos beszélgetések és a plenáris ülések váltakozásával. Amennyiben szervezési okok miatt az értékelő közgyűlés keretében nem lehetséges a levél megírása, a püspök határozza meg, hogy milyen módon készüljön el a végleges szöveg a közgyűlés útmutatásai alapján. Bármely szerkesztési eljárást is alkalmaznak, a levél végső jóváhagyása az egyházmegyei vagy eparchiai püspök feladata, aki ezzel elismeri, hogy a levél hitelesen írja le a helyi egyház megtett útját és az értékelő közgyűlés munkájának eredményét.

c) A közgyűlés gyümölcsei

Az összefoglaló beszámoló és az egyházakhoz írt levél az a hozzájárulás, amelyet a helyi egyházak felajánlanak a többi helyi egyház és az egész Egyház közös útjához. Míg az összefoglaló beszámoló a megtett út emlékezetét őrzi, addig a levél ezt a tapasztalatot **az ajándékok kölcsönös cseréjének lelkületében** közvetíti, ami e folyamatnak ebben a szakaszában meghatározó jelentőségű.

Miután a püspök jóváhagyta e dokumentumokat, meg kell küldeni azokat az illetékes országos (vagy regionális) szinódusi munkacsoportnak, hogy hozzájáruljanak a következő

¹⁰ Igény esetén az írott levél mellé videó is készíthető, amely **más kifejezési formában közvetíti annak tartalmát.**

megkülönböztetési szakasz lebonyolításához. Egyidejűleg 2027. június 30-ig el kell juttatni a Szinódus Főtitkárságára is (synodus@synod.va).

Amikor egy helyi egyház megosztja saját tapasztalatait, **világosabban felismeri mindazt, ami összeköti a többi helyi egyházzal, ugyanakkor meg tudja látni az Úrtól kapott sajátos és egyedi ajándékait is, amelyekkel a közös utat gazdagíthatja.**

Így tehát **a folyamat nem lezárul, hanem új szakaszba lép. Egyrészt minden helyi egyház nagyobb tudatossággal folytatja az evangélium szerinti átalakulás és a megújulás útját,** annak fényében, amit az értékelés szakaszában felismert és megtanult. Másrészt **a közösség horizontja fokozatosan szélesebbé válik:** a folyamat következő szakaszai lehetőséget adnak majd a helyi egyházaknak arra, hogy kölcsönösen meghallgassák egymást, párbeszédbe állítsák tapasztalataikat, útjukat pedig közösen, az egész Egyházzal együtt folytassák.

3. Segédanyagok

*A következő oldalakon a szinódusi folyamat alapidokumentumaiból közlünk részleteket: a Záródokumentumból (ZD), az „Irányelvek a szinódus végrehajtási szakaszához (2025–2028)” (IR) című dokumentumból, valamint „A 2027–2028-as közgyűlések felé – Állomások, szempontok, eszközök a 2027–2028-as szinódus előkészítéséhez” (VA) című dokumentumból. A válogatás elsősorban a **gyakorlati jellegű útmutatásokat** tartalmazza, hogy azokat egy helyen összegyűjtve segítse a helyi egyházak, különösen a szinódusi munkacsoportok munkáját.*

*A folyamatot érintő egyéb alapvető kérdések – így különösen a szinodalitás egyháztani alapjai, a szinódus által sürgetett evangélium szerinti átalakulás, a **Lélekben folytatott párbeszéd** gyakorlata, a megvalósítási szakasz jelentése és célja, valamint más kapcsolódó témák – tekintetében az alapidokumentumokra utalunk. Ezek továbbra is teljes érvénnyel bírnak és az egész folyamat alapvető viszonyítási pontjait alkotják.*

A. A folyamat ütemterve

(IR) 2025. június – 2026. december: megvalósítási szakasz a helyi egyházakban és a kisebb egyházi közösségekben, csoportosulásokban;

- 2027 első fele: értékelő közgyűlések az egyházmegyékben és eparchiákban;
- 2027 második fele: értékelő közgyűlések az országos és nemzetközi püspöki konferenciákon, a keleti egyházak hierarchikus struktúráiban, valamint a helyi egyházak egyéb csoportosulásaiban;
- 2028. január–április: kontinentális értékelő közgyűlések;
- 2028 októbere: egyházi közgyűlés a Vatikánban.

B. Az „Emlékezni” szakasz

B.1. A szakasz jelentése

(VA) „A 2027 első félévében a helyi egyházakban (egyházmegyék és eparchiák) zajló szakasz a visszatekintés és a megkülönböztetés ideje. Nem pusztán a történetek felidézéséről van szó, hanem valódi egyházi cselekvésről: **összegyűjteni és tudatosítani mindazt, ami történt, megérteni annak jelentését és engedni kibontakozni, ami már csírájában jelen van.** Ebben az összefüggésben az emlékezés nem múltba nézést jelent, hanem a jelennek a Szentlélek történelmi és közösségi működésének fényében való olvasását. Ennek a szakasznak a munkáját alapvetően a narratív szemlélet határozza meg.

Ebben a szakaszban a helyi egyház mindenekelőtt arra kap meghívást, hogy **összegyűjtse és összekapcsolja a már megélt tapasztalatokat**: a missziós jelenlét új formáit, a közös felelősségvállalás gyakorlatait, a meghallgatás útjait, a döntéshozatali folyamatok átalakulását, valamint a struktúrák megújítását. A feladat az, hogy mindezt elmondja, feltárja a mögöttük álló folyamatokat, a megtett lépéseket és a levont tanulságokat, szem előtt tartva a Záródokumentumban megfogalmazott evangélium szerinti átalakulás hármasságát: a kapcsolatokat, a döntéshozatali folyamatokat, valamint a helyi egyházak egymás közötti és a társadalommal való kapcsolódásait érintő átalakulását. E szemlélet alapján fontos együtt vizsgálni az átalakulás személyes és közösségi dimenzióját, anélkül, hogy háttérbe szorulna a strukturális megújulás szempontja.”

B.2. A szakasz felépítése

(VA) „Ez a szakasz két, egymással szorosan összefüggő és egymást kiegészítő elemből áll.

- Az első **a tapasztalatok spirituális újraolvasása**, amire az értékelő közgyűlés előtt kerül sor. Ennek célja az, hogy összegyűjtse, rendszerezze és kiemlje mindazt, ami a közösség életének különböző területein megvalósult. E munka gyümölcse az **összefoglaló beszámoló**.
- A második elem **maga az értékelő közgyűlés**, amelynek során ezt az első összegzést a közösség befogadja, párbeszédet folytat róla és átfogó módon értelmezi. Itt a kölcsönös meghallgatás és a közös megkülönböztetés révén mélyebb megértés születik a megtett útról, és felismerhetővé válnak azok a lényeges elemek, amelyeket meg kell őrizni és tovább kell bontakoztatni.

A két mozzanat egyszerre szolgálja a közösség belső növekedését és a többi helyi egyházzal való kommunikációt: mindaz, ami a folyamat során beérett, felismerést nyer és hozzájárulásként felajánlható a teljes Egyház közös útjához. Ezért az értékelő közgyűlés alkalmat ad arra is, hogy elkészüljön *az egyházakhoz írt levél*, amelyben a közösség megosztja a többi helyi egyházzal az értékelési folyamat legjelentősebb gyümölcseit.”

B.3. Az alapvető kérdés

(VA) „E folyamat egységének megőrzése érdekében **egy közös irányadó kérdést javaslunk, amely annak minden részében támpontot adhat a munkához**, miközben az egyes szakaszokban az aktuális körülményekhez kell igazítani:

*A 2021–2024-es szinódus lezárása óta megtett út fényében
és annak gyümölcseit a többi helyi egyháznak és a Szentatyának ajándékol felkínálva:
**a missziós-szinodális Egyház milyen konkrét arcvonásai,
valamint a szinodalitás milyen új útjai bontakoznak ki közösségünkben?***

Ez a kérdés arra hív, hogy imádságosan olvassuk újra a Záródokumentum megvalósításának tapasztalatát: szemlélve a megkezdett gyakorlatokat, az új kezdeményezéseket és a folyamatban lévő átalakulásokat, de az akadályokat és nehézségeket is, amelyekkel az út során szembesültünk. A kérdés ugyanakkor elő is mozdítja a helyi egyházak közötti tapasztalatmegosztás és párbeszéd folyamatát, segítve őket abban, hogy ne zárkozzanak önmagukba, hanem mindazt, amit megélték, az egyházi közösség szélesebb horizontjába helyezték.”

C. Az egyházmegyei vagy eparchiai szinódusi munkacsoport

A szinódusi munkacsoport előmozdítja és kíséri a szinódus megvalósításának folyamatát a helyi egyházban. A püspök felelős vezetése alatt működik, elősegíti a részvételt, támogatja a képzési folyamatokat, segíti az értékelő közgyűlés előkészítését, valamint a megtett út gyümölcseinek összegyűjtését.

C.1. A szinódusi munkacsoportok szerepe

(IR) „A megfelelően sokszínű összetételű szinódusi munkacsoportok könnyebben válhatnak a szinodalitás műhelyeivé, mivel saját működésük során is gyakorolhatják azokat a dinamikákat, amelyeket Isten népe körében elő kell mozdítaniuk. A megvalósítási szakaszban betöltött szerepük elsősorban az, hogy elősegítsék és támogassák a szinodális dinamika kibontakozását az egyes helyi egyházak konkrét valóságában; azonosítsák a megfelelő eszközöket és módszertanokat – a képzési programok terén is – és megvalósítsák azokat a kezdeményezéseket, amelyek a szükséges továbblépéshez vezetnek.”

(IR) „A szinódusi munkacsoportokat rendszerint egyházmegyei vagy eparchiai szinten hozzák létre, de ahol lehetséges, kívánatos a megjelenésük esperességi vagy plébániai szinten is. Különböző egyházi közegekben máris rendelkezünk érdekes tapasztalatokkal arról, hogy ezek a munkacsoportok – ha megfelelően össze vannak kapcsolva egymással – jelentősen előmozdíthatják a szinódusi folyamatban való szélesebb körű, aktívabb részvételt.”

(VA) „Ebben a szemléletben a szinódusi munkacsoportok nem pusztán operatív testületek, hanem olyan fórumok, amelyekben már kialakult a meghallgatás és a közös felelősségvállalás gyakorlata, amelyet őrizni és továbbfejleszteni kell. Ezért ott, ahol erre még nem került sor, alapvető fontosságú az egyházmegyei, országos és kontinentális szinódusi munkacsoportok (újbóli) életre hívása és munkájuk támogatása, valamint összetételükről a Szinódus Főtitkárságának tájékoztatása.”¹¹

C.2. A szinódusi munkacsoportok összetétele

(IR) „A csoportok összetételének szempontjai ugyanazok maradnak, mint a konzultáció és a meghallgatás szakaszában: **legyenek tagjai világi hívő nők és férfiak, papok és diakónusok, valamint különféle életkorú és kulturális háttérű szerzetesek és szerzetesnők, akik a különböző karizmákat és szolgálatokat képviselik az Egyházban.** Éppen ezért az összetételre vonatkozóan nem lehet minden helyzetre alkalmazható egységes szabályokat meghatározni.

- a) Annak érdekében, hogy a munkacsoportok kapcsolódjanak az egyházmegye lelkipásztori életéhez és gyakorlatához, kívánatos, hogy a tagjaik között legyenek néhányan az **egyházmegyei felelősök** közül is.
- b) Azért, hogy a csoportok megőrizték missziós irányultságukat és elkerüljék az önmagukba fordulás veszélyét – ugyanúgy, mint a részvételi testületek esetében (vö. DF, 106) –, helyes, ha **olyan tagok is helyet kapnak bennük, akik elkötelezetten tanúságot tesznek és apostoli szolgálatot végeznek a mindennapi életben és a társadalmi folyamatokban.**

¹¹ A szinódusi munkacsoportok regisztrálása a Szinódus Főtitkárságának adatbázisába egy linken keresztül történik, amely a synodus@synod.va e-mail-címen igényelhető.

- c) Érdemes megfontolni azt is, hogy meghívják megfigyelőként más keresztény egyházak vagy közösségek, illetve más vallások képviselőit.
- d) Semmi akadály, hogy a püspök maga is tagja legyen a szinódusi munkacsoportnak; ha viszont nem tagja, akkor is fontos, hogy rendszeresen tájékoztatást kapjon a munkájáról, és megfelelő alkalmakkor találkozzon a tagjaival.

A munkacsoport tagjaival szemben elvárt követelmények között alapvető a *Záródokumentum* ismerete, valamint a szinodális folyamatokban szerzett közvetlen tapasztalat – különösen a konzultáció és a meghallgatás szakaszában megélt folyamatokból. Az elmúlt években nemzeti és nemzetközi szinten is létrejöttek olyan iskolák vagy képzésre irányuló kezdeményezések, amelyek a szinodalitásra készítik fel – ezek igénybevétele segíthet abban, hogy a szinódusi munkacsoport tagjai megfelelő felkészültséggel rendelkezzenek.”

C.3. A szinódusi munkacsoportok és a részvételi testületek

(IR) „A szinódusi munkacsoportok hatásköre nem átfedi, hanem kiegészíti a részvételi testületek feladatát, a szinergiák keresésének szellemében. A szinodális munkacsoportokat azért hozzák létre, hogy az egyházmegye vagy eparchia szinodális animációját és képzését szolgálják. A részvételi testületek feladata pedig, hogy ellássák azokat a kezdeményező és tanácsadói feladatokat, amelyeket a kánonjog számukra előír. Így hozzájárulnak a szinódus megvalósításához szükséges döntések megszületéséhez, például a pasztoráció prioritásainak megkülönböztetésével vagy a döntéshozatali struktúrák és folyamatok megújításával. A rendszeres kapcsolat és az információk pontos áramoltatása mindannyiuk munkáját gördülékenyebbé teszi.”

D. Az összefoglaló beszámoló elkészítése

(VA) „A munka támogatása és a feladatok konkretizálása érdekében – az *Irányelvek a szinódus végrehajtási szakaszához (2025–2028)* c. dokumentum alapján – kiemelünk néhány témát, amelyek megvizsgálása segítheti a helyi egyházakat abban, hogy felismerjék a befogadás és a fejlődés jeleit:

- a szinodális lelkiesség előmozdítása (vö. ZD 43–46.), valamint a liturgia szinodális szemléletű kibontakoztatása (vö. ZD 27.);
- a szolgálatok és karizmák megbecsülése; a világi hívek bekapcsolódása az egyházi rend szentségét nem igénylő vezetői feladatokba, valamint más egyházi felelősségek vállalásába (vö. ZD 60., 75–77.);
- az egyházi megkülönböztetés gyakorlata (vö. ZD 81–86.), a szinodális stílusú döntéshozatali folyamatok (vö. ZD 93–94.), valamint a részvételi testületek szinodális működése (vö. ZD 103–106.);
- az átláthatóság, az elszámoltathatóság és az értékelés fejlesztése (vö. ZD 95–102.);
- a plébániák és a helyi közösségek missziós megújulása (vö. ZD 117–119.);
- a kapcsolat erősítése a szomszédos egyházmegyék, az egyházi régiók és az egyes országok helyi egyházai között (vö. ZD 124.);
- a szinodális szemlélet érvényesülése az ökumenikus kapcsolatokban (vö. ZD 137–138.);
- a szinodális szemlélet érvényesülése a vallásközi kapcsolatokban (vö. ZD 123.);
- a szinodális szemlélet megjelenése az Egyház társadalmi jelenlétében (nevelés, kultúra, emberi fejlődés előmozdítása, befogadás, egészségügy stb.; vö. ZD 118.), valamint a

béke, az igazságosság és a közös otthon gondozásának törekvéseiben (vö. ZD 47–48., 121.);

- a szinodalitásra irányuló képzések (vö. ZD 143–151.), valamint a keresztyén beavatás útjának szinodális jellege (vö. ZD 142.)
- stb.

Ez a felsorolás nem teljes, célja csupán az, hogy a tapasztalat néhány fontos dimenziójára irányítsa a figyelmet. A helyi egyházak meghívása arra szól, hogy elsősorban a saját körülményeik között legjelentősebbnek számító területekre összpontosítsanak, nem kell valamennyi említett témát szükségképpen érinteniük. Minden esetben alapvető fontosságú, hogy az újraolvasás ne kizárólag a keresztyén közösség belső életére irányuljon, hanem mindvégig megőrizze missziós távlatát, vagyis annak vizsgálatára is kiterjedjen, hogy a szinódus megvalósításának tapasztalata miként járult hozzá – és **járulhat hozzá a jövőben – ahhoz, hogy az Egyház egyre hitelesebben és eredményesebben hirdesse az evangéliumot az emberi és társadalmi élet konkrét helyzeteiben.**”

E. Az értékelő közgyűlés

E.1. Az értékelő közgyűlések jelentése és az „értékelés” fogalma

(VA) „Az elkövetkező években megrendezésre kerülő **közgyűlések a szinódus megvalósításának meghatározó állomásai**. Amint arra az *Irányelvek a szinódus végrehajtási szakaszához (2025–2028)* c. dokumentum is rámutat, nem egy újabb formális szakasról és nem is a 2021–2024-es szinódus hasonló szakaszainak megismétléséről van szó, hanem arról, hogy a helyi egyházak a megtapasztaltakat közös bölcsességgé formálják. A folyamatnak nem pusztán folytatódnia kell, hanem éretté is kell válnia.

A feladat nem bonyolult, de igényes hozzáállást követel: felismerni mindazt, amit a Szentlélek növekedésre vezetett, megérteni azokat a nehézségeket, amelyekkel továbbra is számolni kell a közös úton, valamint józanul és bizalommal kijelölni a következő lépéseket. Ebben az értelemben az értékelő közgyűlések nem technikai jellegű felülvizsgálatok, hanem a megkülönböztetés, a közös felelősségvállalás és a hálaadás alkalmai, egy olyan folyamat részei, amelyben az egész Egyház közösen vesz részt.”

(VA) „Az **értékelő közgyűlés (assessment)** olyan lelki folyamat és ünnepi esemény, amelynek során a közösség számot vet a szinodalitásban való növekedésével, amely az Egyház életének lényegi dimenziója, a közösségből fakad és a küldetés felé irányul.”

(VA) „Az értékelő közgyűlések lebonyolítása és előkészítése során nem a szinódus konzultációs szakaszának megismétlése a cél, hanem az, hogy **tanuljunk a megélt tapasztalatokból, felismerjük a gyümölcsöket és a nehézségeket, gondos megkülönböztetéssel újragondoljuk a prioritásokat és a folyamatokat**, megerősítsük az egyházi szereplők közös felelősségvállalását, valamint előmozdítsuk az ajándékok valódi cseréjét a helyi egyházak között.”

(VA) „Az értékelő közgyűlések a folyamatnak **nem lezáró, hanem összegző és új lendületet adó állomásai**. Mindaz, amit ezek során felismernek és közösen elfogadnak, a következő lépések irányának kijelölését, a helyi egyházak közötti párbeszéd elmélyítését és a missziós-szinodális növekedés folytonosságát szolgálja.”

E.2. Az értékelő közgyűlések összetétele

(VA) „Az értékelő közgyűlések résztvevői **összetételének** összhangban kell állnia azok céljával. Nem elegendő pusztán egy egyházmegye, illetve egy ország vagy régió helyi

egyházának képviselőjére törekedni, hanem biztosítani kell olyan személyek jelenlétét, akik ismerik a folyamatban lévő történéseket, illetve képesek azokat teológiai és lelkipásztori szempontból értelmezni.

A résztvevők kiválasztásakor megfelelő figyelmet kell fordítani a férfiak és nők, valamint a különböző nemzedékek képviselőinek arányos jelenlétére; a kulturális és egyházi sokszínűsége – beleértve a papoknak, diakónusoknak, a megszentelt életet élő személyeknek, az egyesületek, mozgalmak és új közösségek tagjainak, valamint azoknak a világi híveknek a meghívását is, akik nem kapcsolódnak szervezett egyházi közösségekhez –, továbbá azoknak a személyeknek a részvételére, akik valamilyen kiszolgáltatott vagy társadalmi peremhelyzetben élnek.¹² Különös figyelmet kell fordítani a plébánosok bevonására. Fontos továbbá, hogy – amennyiben lehetséges – olyan személyek hangja is megszólaljon, akik nem kötődnek közvetlenül az egyházi struktúrákhoz, valamint szükség esetén más keresztény egyházak és közösségek, illetve más vallások képviselői is részt vehessenek a közgyűlésen. A részvétel formái és szintjei a kulturális környezettől, az illetékességtől és a tapasztalatoktól függően eltérhetnek, **alapvető fontosságú azonban, hogy a résztvevők készek legyenek a folyamatot 2028 után is támogatni**, hozzájárulva annak folytonosságához.”

(VA) „Mivel a személyes jelenléttel megtartott közgyűlések résztvevőinek száma szükségszerűen korlátozott lesz, olyan megoldásokat is ki kell dolgozni, amelyek révén a lehető legtöbb hívó valóban a folyamat részesének érezheti magát.”

(VA) „[Ugyanakkor] nem szabad alábecsülni a személyes találkozások jelentőségét – már az előkészítés szakaszában sem –, hiszen ezek pótolhatatlan lehetőségeket kínálnak a kölcsönös meghallgatásra és a közös megkülönböztetésre.”

F. Az országos vagy regionális szinódusi munkacsoportok szerepe

(IR) „Először is arra kéri őket, hogy: **támogassák a helyi szinten zajló folyamatokat**, különösen ott, ahol azok még a kezdeti szakaszban vannak, ösztönözve a helyi egyházakat; **segítsék elő a koordinációt és a hálózatépítést az egyházmegyei szinodális munkacsoportok között**; biztosítsanak képzést, figyelembe véve a szinodalitásra irányuló iskolák és képzési kezdeményezések javaslatait, amelyek a különböző területeken jelen vannak (különösen a munkacsoportok tagjai és azok számára, akik közvetlenebbül részt vesznek a megvalósítás folyamatának előmozdításában); **valamint támogassák a teológiai és lelkipásztori reflexiót**, különös tekintettel arra, hogy a Szinódus Főtitkársága által előkészített anyagokat a helyi kontextusban jobban be lehessen ágyazni (inkulturáció).”

G. A Szinódus Főtitkárságának támogatása

(IR) „Ugyanakkor lehetőségeihez mérten a Titkárság nyitott arra is, hogy kísérek az egyes helyi egyházakat, ugyanígy a megszentelt élet intézményeit, az apostoli élet társaságait, egyházi egyesületeket, mozgalmakat, új közösségeket és más egyházi intézményeket is, ha ezek erre irányuló kérést fogalmaznak meg – különös figyelemmel azokra a részegyházakra, amelyek kevesebb erőforrással rendelkeznek. **A Szinódus Főtitkársága elkötelezi magát amellett, hogy „az ajtókat kitárva”** a helyi egyházak által megosztott igényeket, intuíciókat és javaslatokat meghallgassa és hogy megkönnyítse munkájukat azáltal, hogy válaszokat keres a megvalósítási szakasz tartalmára és módszertanára vonatkozó kérdésekre.”

¹² A szegénységben és periférián élő személyek tényleges részvételének biztosítása szükségessé teheti olyan eljárásmodok kidolgozását, amelyeket megfelelő szakértelemmel rendelkező személyek kísérnek, hogy az említettek hozzájárulás is valódi befogadást és megfelelő figyelmet kapjon a közös megkülönböztetés során.